

Onderwerp: nota 'Gezondheidsbeleid Friese Waddeneilanden 2018 - 2021'
Jaar/nummer: 2018
In behandeling bij: Wethouder Hoekstra-Sikkema

Voorstel

Wij stellen u voor de nota 'Gezondheidsbeleid Friese Waddeneilanden 2018 – 2021 vast te stellen.

Samenvatting

De Friese Waddeneilanden Vlieland, Ameland, Schiermonnikoog en Terschelling werken op veel beleidsterreinen samen, gezondheid en welzijn is één daarvan. Op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg) zijn gemeenten verplicht om elke vier jaar een lokale nota gezondheidsbeleid vast te stellen. Voor de periode 2018-2021 hebben de vier Friese Waddeneilanden gekozen voor een gezamenlijke nota op overkoepelende speerpunten. De nota geeft hiermee de algemene beleidkaders aan.

Per eiland wordt een tweejaarlijks uitvoeringsplan gemaakt waarin de kaderstellende speerpunten worden uitgewerkt in lokale doelen en acties. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de verschillende behoeftes per eiland en de mogelijkheid van een pragmatische aanpak.

De Friese Waddeneilanden kiezen, net als in de nota van 2014-2017, voor de speerpunten die het Rijk adviseert. Er is namelijk geen aanleiding op de eilanden om hier van af te wijken:

- Gezonde leefstijl en gezond gewicht
- Middelengebruik
- Ouderenzorg

Toelichting

Diverse aspecten hebben kaders geboden voor het opstellen van de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid (nota GGB) voor de Friese Waddeneilanden. De wettelijke en landelijke kaders worden toegelicht, er wordt verbinding gemaakt met andere domeinen, de rol van de GGD wordt uitgelegd en de afgelopen beleidsperiode wordt kort geëvalueerd.

Motivatie/argumenten

Wettelijke en landelijke kaders

In de Wet publieke gezondheid (Wpg) is een aantal zaken omschreven die kaders geven voor het opstellen van de lokale gezondheidsnota. Als eerste stelt de minister elke vier jaar een landelijke nota gezondheidsbeleid en een landelijk programma voor uitvoering van publieke gezondheid vast. De gemeenteraad stelt vervolgens binnen twee jaar na openbaarmaking van de landelijke nota een nota gemeentelijk gezondheidsbeleid vast.

De gemeenteraad neemt bij het vaststellen van de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid in ieder geval de landelijke prioriteiten in acht. In deze gemeentelijke nota staat minimaal beschreven wat de gemeentelijke doelstellingen zijn ter uitvoering van de genoemde taken in de artikelen 2, 5, 5a en 6 van de Wpg.

Deze artikelen betreffen globaal monitoring van gezondheid van inwoners, preventieprogramma's en interventies gericht op gezondheidsbevordering, bevorderen van medisch milieukundige zorg, technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen. Daarnaast betreffen deze de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg, ouderengezondheidszorg en infectieziektebestrijding.

In december 2015 is een kamerbrief over de landelijke nota gezondheidsbeleid 2016-2019 verschenen. In deze brief aan de Tweede Kamer staat dat het de goede kant op gaat met de gezondheid in Nederland en dat dit geen aanleiding geeft grote beleidswijzigingen door te voeren maar juist aanleiding geeft om het huidige beleid voort te zetten. De uitgangspunten die het kabinet heeft aangegeven in de vorige landelijke nota genaamd 'gezondheid dichtbij' blijven van kracht. Er wordt vastgehouden aan de eerder gestelde doelen:

- De gezondheid van mensen bevorderen en chronische ziekten voorkomen door een integrale aanpak in de omgeving waarin mensen wonen, werken, leren en leven.
- Preventie een prominente plaats geven in de gezondheidszorg
- Gezondheidsbescherming op peil houden en nieuwe bedreigingen het hoofd bieden.
- Stabiliseren of terugbrengen van gezondheidsverschillen tussen laag- en hoogopgeleiden.

Verbinding met andere domeinen

Gezondheid wordt steeds vaker breed en positief opgevat, zodat de focus minder ligt op de afwezigheid van ziekten en aandoeningen en meer op de mogelijkheden die mensen hebben om met ziekten, beperkingen en tegenslagen om te gaan. Het kabinet steunt deze gedachte en ziet gezondheid niet alleen als een doel op zich, maar ook als een middel om andere doelen te kunnen bereiken, zoals: 'meer regie op het eigen leven', 'kwaliteit van leven', 'mee kunnen doen in de maatschappij' en 'het gebruik maken van sociale netwerken'. Dit verbindt het gezondheidsbeleid met de doelstellingen in het sociale domein: participatie, zelfregie en zelfredzaamheid. Daarnaast houdt het gezondheidsbeleid verband met het lokaal onderwijs beleid en de aanstaande omgevingswet. De nota is ontwikkeld om in de uitvoering integraal op te pakken en diverse beleidsterreinen met elkaar te verbinden.

Naast de nota gezondheidsbeleid, zal dit jaar het 'preventie en handavingsplan Alcohol De Friese Waddeneilanden 2018-2021' worden vernieuwd voor een periode van 4 jaar. Het preventie- en handavingsplan geeft inzicht in de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan alcoholhandhaving van de DHW. Het preventiegedeelte wordt meegenomen in de nota gezondheidsbeleid. Het plan hangt hierdoor nauw samen met de nota gezondheidsbeleid en wordt na vaststelling als bijlage 2 toegevoegd aan de nota. Zodoende bewerkstelligen we een integrale aanpak van alcoholproblematiek en worden preventie en handhaving met elkaar verbonden.

Evaluatie nota GGB 2013-2017

Uit een korte evaluatie van dit beleid, uitgevoerd door de ambtenaren volksgezondheid en de GGD, blijkt dat aan alle drie de speerpunten is gewerkt. Zo zijn de eilanden bijvoorbeeld een JOGG- gemeente geworden, wordt er op diverse eilanden voorlichting gegeven op scholen over drugs- en alcoholgebruik, werken de scholen met anti-pest programma's en is er een divers aanbod van weerbaarheidstrainingen. Vanuit de Wmo 2015 liggen er ook met betrekking tot ouderen belangrijke taken bij de gemeenten.

Een uitgebreide evaluatie met cijfermatige onderbouwing is echter niet mogelijk. Ten eerste zijn concrete resultaten van het gezondheidsbeleid slecht meetbaar; het gaat vaak om een cultuuromslag en om gewenste veranderingen die veel tijd kosten. Daarnaast zijn resultaten van meerdere factoren afhankelijk, niet alleen van de uitvoering van het gezondheidsbeleid.

Wel bleek uit de korte evaluatie dat preventieve ouderenzorg de komende tijd meer aandacht behoeft. Dit is in lijn met het voorstel van de landelijke overheid die in haar kamerbrief van december 2015 adviseert de ingezette beleidslijn voort te zetten. Derhalve zijn de volgende speerpunten vastgesteld voor de nieuwe beleidsperiode:

- gezonde leefstijl en gezond gewicht
- middelengebruik
- (preventieve) ouderenzorg

De GGD voert voor de gemeenten diverse gezondheidsmonitoren uit. De cijfers hiervan ondersteunen de keuze van de nieuwe speerpunten in deze nota.

Om de concrete lokale acties en resultaten voor de komende periode beter in beeld te krijgen, is gekozen voor een gezamenlijke nota op kaderstellende speerpunten en voor lokale tweejaarlijkse uitvoeringsplannen als uitwerking van deze beleidsnota.

Speerpunten

Per speerpunt wordt in de nota een korte toelichting gegeven en de primaire doelgroep benoemd. Daarnaast krijgt u een overzicht van de cijfers van de GGD ter ondersteuning. Als laatste worden de doelstellingen gedefinieerd. De speerpunten worden SMART uitgezet in het lokale uitvoeringsplan. Een format hiervan staat in bijlage 2.

Hieronder in het kort de doelstellingen per speerpunt:

Gezonde leefstijl en gezond gewicht:

- Een gezond gewicht van jongeren (0 tot 19 jaar) op de vier Friese Waddeneilanden bevorderen.
- Een gezonde leefstijl van jongeren (0 tot 19 jaar) op de vier Friese Waddeneilanden bevorderen.
- Hoofddoelstelling JOGG De Friese Wadden: het aantal jongeren (0 tot 19 jaar) met matig tot ernstig overgewicht op de vier Friese Waddeneilanden is op langere termijn gedaald.

Een voorbeeld van een lokale actie op Terschelling is het inzetten van Cios studenten bij de ontwikkeling van een lesprogramma op de basisscholen aangaande JOGG.

Middelengebruik

- Alcohol- en drugsgebruik en roken door jongeren onder de 18 jaar voorkomen. Deze groep is bijzonder kwetsbaar voor de schadelijke gevolgen van roken, alcohol en drugs en is zelf vaak nog niet in staat om grenzen te stellen aan het gebruik.
- Overmatig alcohol- en drugsgebruik en roken door jongvolwassenen tussen de 18 en 24 jaar voorkomen en bestrijden. Deze groep kunnen we kwalificeren als de 'uitgaanders'.

Een voorbeeld van een lokale actie op Terschelling is de voorlichting aan jongeren van het VMBO en hun ouders over het gebruik van alcohol en drugs door de inzet van theater Smoar.

Preventieve ouderenzorg

- Ouderen ondersteunen bij een gezonde leefstijl en meer bewegen door het aanbieden van activiteiten.
- Bevorderen van de gezamenlijke ontwikkeling en aanpak vroegsignalering.
- Voorkomen van eenzaamheid bij ouderen.
- In Fries Waddenverband samen optrekken op specifieke gezondheidsproblemen bij ouderen en willen leren van elkaars succesvolle interventies en deze overnemen waar mogelijk.
- Ouderen in staat stellen zo lang en zo gezond mogelijk zelfredzaam op het eiland te blijven wonen.

Een voorbeeld van een lokale actie op Terschelling is de inzet van het Eilandteam op vroegsignalering en de inzet van Automaatje (in voorbereiding).

Historie

In de kamerbrief over de landelijke nota gezondheidsbeleid staat dat er geen aanleiding is om grote beleidswijzigingen door te voeren, maar er juist aanleiding is om het huidige beleid voort te zetten. De speerpunten blijven gelijk aan de voorgaande nota volksgezondheid, leidend voor het beleid op de Friese Wadden. Deze speerpunten zijn het uitgangspunt voor de uitvoeringsprogramma's per eiland.

Juridische gevolgen/fatale termijnen/handhaving

In de Wet publieke gezondheid (Wpg) is een aantal zaken omschreven die kaders geven voor het opstellen van de lokale gezondheidsnota. Als eerste stelt de minister elke vier jaar een landelijke nota gezondheidsbeleid en een landelijk programma voor uitvoering van publieke gezondheid vast. De gemeenteraad stelt vervolgens binnen twee jaar na openbaarmaking van de landelijke nota een nota gemeentelijk gezondheidsbeleid vast.

Naast bovengenoemde wettelijke taak zitten er verder geen juridische consequenties vast aan deze nota.

Belang voor toerisme/samenleving/economie

De vaststelling, en met name de uitvoering van het gezondheidsbeleid, heeft uiteraard invloed op de inwoners en het toerisme. Het gaat hier om het vergroten van de leefbaarheid op de Friese Waddeneilanden.

Financiële/personele/organisatorische gevolgen

n.v.t.

Communicatie/interactiviteit

Na vaststelling van de nota door uw raad (kaderstellend) wordt het uitvoeringsplan voorgelegd aan het college.

Advies van de raadscommissie

Ter inzage liggende stukken

1. Concept nota 'Gezondheidsbeleid Friese Waddeneilanden 2018 - 2021'
2. Format uitvoeringsplan VGZ 2018-2021

Datum behandeling in B&W + ondertekening

Terschelling, 3 juli 2018

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling,

H.M. de Jong,
secretaris/directeur

J.B. Wassink,
burgemeester